

Český včelař přišel na to, jak zachránit hynoucí včelstva po celém světě

Decimuje včelstva na celém světě a ztráty jdou do stovek miliónů dolarů. V Česku kvůli němu aktuálně uhynulo asi pětatřicet procent včelstev z celkového počtu půl miliónu – roztoč *Varroa destructor* je už přes třicet let zlým snem všech včelařů.

Ilustrační foto
FOTO: Michal Kvapil, [Novinky](#)

Roman Linhart, který učí na Střední zemědělské škole v Chrudimi a také na Středním odborném učilišti včelařském v Nasavrkách, přitom našel geniálně jednoduché řešení, jak varoázu zlikvidovat.

Principem je ohřívání úlů sluncem, což roztoče uvnitř zabíjí. Jde o takzvané termosolární úly. „Tady za mnou kousek je obchod, kde pod střechou žijí včely. Jsou tam už sedmnáct let a varoáza je nezničila. Napadlo mě, že to může být i tou rozpálenou plechovou střechou,“ řekl Právu Linhart na zahradě Zemědělské školy v Chrudimi.

Nadšení i nedůvěra

„Úl je patentován a je to jediný výrobek svého druhu na světě. Testován, co do teplotního výkonu, byl také ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci,“ ujistil Linhart. Vynález u mnoha včelařů budí nadšení, u jiných nedůvěru.

„Pokud včelař z termosolárního úlu sundá normální střechu a osluní termosolární strop, slunce se do něj opře a teplota uvnitř úlu vzroste nad 40 stupňů. Léčebné maximum je 47 °C.

Více než dvě hodiny tuto teplotu parazit nevydrží. Za dvě hodiny je mrtvý, ale včely to přežijí a plásty také. Vosk plástů totiž taje až při šedesáti stupních a tak vysoké teploty se nepoužívají,“ vysvětlil autor patentu.

Zdá se to být tak jednoduché, že se vkrádá otázka, proč už před staletími na to naši předkové nepřišli.

„Varroa je parazitický roztoč, který k nám byl zavlečen teprve v roce 1981. V [Indii](#) žije na jiném druhu včely, která se s ním umí vypořádat. Přestoupil však na včelu medonosnou, ta neví, co si s ním počít, proto u ní působí jako smrtící faktor. Uvedu jiný příklad – nám [chřipka](#) nevadí. Ale když se dostala do Ameriky, vybíjela celé indiánské kmeny,“ snaží se přiblížit problém Linhart.

Jeho řešení se zdá být univerzálním, poměrně laciným a podle včelařů, kteří ho už vyzkoušeli, má téměř stoprocentní účinnost. To vše už také zveřejnil v časopisu Včelařství jeden z uživatelů.

Tak jako zákeřný roztoč, který bez formalit překračuje hranice, se možná nyní bude Evropou šířit Linhartův patent.

„Chemická likvidace roztoče je stále méně účinná, roztoč je na chemické přípravky stále víc rezistentní. Co ho dříve vyhubilo, dnes jeho početnost jen krátkodobě snižuje. Chemikálie také na kvalitě medu nepřidají. Přežívání parazita nahrává mírný průběh zim posledních let,“ řekl autor termosolárních úlů.

„Nápad hubit roztoče zvýšením teplot není nový. Ve [Švýcarsku](#) existuje celá sekce takzvaných hypertermiích včelařů a ti už jinak než zvýšenou teplotou roztoče Varroa nehubí,“ dodal Linhart.

„Ale užívají na rozdíl od mého výrobku drahé přístroje založené na elektrickém ohřívání. Navíc jsou to metody pracné. Toto je na světě první zařízení, které využívá k hubení roztoče slunečního svitu, pomáhá včelstvům v rozvoji a zároveň funguje jako normální úl,“ vysvětlil.

Význam včel

Kromě produkce medu, včelího vosku a dalších včelích produktů jsou včely důležité pro opylování rostlin. Ze všech kvetoucích rostlin, které opylovává hmyz, opylovávají včely zhruba 85 procent, tedy na 170 tisíc druhů, z toho 40 tisíc druhů by se bez včel vůbec neobešlo. U ovocných stromů navštěvují včely asi 90 procent květů, bez nich by nebyla zajištěna úroda.